ePublishing
ΕΘΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗΣ
NATIONAL DOCUMENTATION CENTRE

Συνέδρια της Ελληνικής Επιστημονικής Ένωσης Τεχνολογιών Πληροφορίας & Επικοινωνιών στην Εκπαίδευση

Τόμ. 1 (2013)

3ο Πανελλήνιο Συνέδριο «Ένταξη και Χρήση των ΤΠΕ στην Εκπαιδευτική Διαδικασία»

Εκπαιδευτικό Σενάριο για τη Διδακτική Ενότητα «Εμείς και οι Άλλοι», Θρησκευτικά Β΄ Γυμνασίου στο Περιβάλλον του LAMS

Ι. Κομνηνού, Σ. Φαρίδου

Βιβλιογραφική αναφορά:

Κομνηνού Ι., & Φαρίδου Σ. (2022). Εκπαιδευτικό Σενάριο για τη Διδακτική Ενότητα «Εμείς και οι Άλλοι», Θρησκευτικά Β΄ Γυμνασίου στο Περιβάλλον του LAMS. *Συνέδρια της Ελληνικής Επιστημονικής Ένωσης Τεχνολογιών Πληροφορίας & Επικοινωνιών στην Εκπαίδευση*, *1*, 217–224. ανακτήθηκε από https://eproceedings.epublishing.ekt.gr/index.php/cetpe/article/view/4461

Εκπαιδευτικό Σενάριο για τη Διδακτική Ενότητα «Εμείς και οι Άλλοι», Θρησκευτικά Β΄ Γυμνασίου στο Περιβάλλον του LAMS

Ι. Κομνηνού[1], Σ. Φαρίδου[2]

[1] Διορθόδοξο Κέντρο της Εκκλησίας της Ελλάδος, ikomninou@gmail.com
[2] 2ο Πειραματικό Γυμνάσιο Θεσσαλονίκης, smaragda.f@gmail.com

Περίληψη

Η δημιουργία του εκπαιδευτικού σεναρίου για τη διδακτική ενότητα των Θρησκευτικών της Β΄ Γυμνασίου με τίτλο «Εμείς και οι άλλοι» βασίστηκε στην ανάγκη ανάπτυξης σεναρίων σύμφωνα με τα Νέα Αναλυτικά Προγράμματα και στην ανάγκη αξιοποίησης των ψηφιακών πηγών που έχουν δημιουργηθεί στο πλαίσιο του Ψηφιακού Σχολείου. Το εκπαιδευτικό αυτό σενάριο αναπτύσσεται με μια ταξινομία εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων (Dialog Plus), σε ένα αρκετά διαδεδομένο ψηφιακό περιβάλλον εκπαιδευτικού σχεδιασμού (LAMS), σύμφωνα με τη μεθοδολογία της μάθησης βασισμένης σε πρόβλημα και της επίλυσης προβλήματος (Problem Based Learning και Problem Solving) και με έμφαση σε τρεις βασικούς στόχους: Στην ανάπτυξη μιας σειράς πολύπλευρων δεξιοτήτων, στην ανάπτυξη ικανοτήτων επίλυσης προβλημάτων και στην κατάκτηση γνώσεων - υιοθέτηση στάσεων σχετικών με το θέμα.

Λέξεις κλειδιά: *ψηφιακό περιβάλλον, εκπαιδευτικός σχεδιασμός.*

1. Εισαγωγή

Η ανάπτυξη εκπαιδευτικών σεναρίων με την αξιοποίηση των ΤΠΕ είναι περιορισμένη στην Ελλάδα, με βασικότερη αιτία την ελλιπή επιμόρφωση των εκπαιδευτικών σε αυτούς τους τομείς. Όσον αφορά στις ΤΠΕ, στη διάθεση των εκπαιδευτικών υπάρχει η «Επιμόρφωση Επιπέδου Α΄» και η «Επιμόρφωση Επιπέδου Β΄». Αν και ανάμεσα στους σκοπούς της Επιμόρφωση Β΄ Επιπέδου ήταν η δημιουργία των προϋποθέσεων και των δυνατοτήτων παιδαγωγικής αξιοποίησης των ΤΠΕ, ώστε να μπορούν οι εκπαιδευτικοί να χρησιμοποιούν το κατάλληλο για το μάθημά τους εκπαιδευτικό υλικό και ψηφιακά εργαλεία, η πιστοποίηση αυτή δεν αφορούσε όλες τις ειδικότητες. Μια σημαντική προσπάθεια που οδήγησε στη δημιουργία εκπαιδευτικών σεναρίων, από τους ίδιους τους εκπαιδευτικούς, ήταν το «Μείζον Πρόγραμμα Επιμόρφωσης» (ΜΠΕ), το οποίο λειτούργησε πιλοτικά και μόνο για περιορισμένο αριθμό επιμορφούμενων. Τόσο η Επιμόρφωση Β΄ Επιπέδου όσο και το ΜΠΕ απευθύνονταν στις πολυπληθέστερες ειδικότητες εκπαιδευτικών και οι Θεολόγοι εκπαιδευτικοί δεν συμπεριλήφθηκαν σε αυτές.

Η εκπαιδευτική αυτή παρέμβαση προέκυψε, λοιπόν, από την ανάγκη δημιουργίας καλών πρακτικών που θα αφορούσαν στο μάθημα των Θρησκευτικών, ώστε η

Α. Λαδιάς, Α. Μικρόπουλος, Χ. Παναγιωτακόπουλος, Φ. Παρασκευά, Π. Πιντέλας, Π. Πολίτης, Σ. Ρετάλης, Δ. Σάμψων, Ν. Φαχαντίδης, Α. Χαλκίδης (επιμ.), Πρακτικά Εργασιών 3ου Πανελλήνιου Συνεδρίου «Ένταξη των ΤΠΕ στην Εκπαιδευτική Διαδικασία» της Ελληνικής Επιστημονικής Ένωσης ΤΠΕ στην Εκπαίδευση (ΕΤΠΕ), Τμήμα Ψηφιακών Συστημάτων, Πανεπιστήμιο Πειραιώς, Πειραιάς, 10-12 Μαΐου 2013

συγκεκριμένη σχολική γνώση να συνδεθεί με το ηλεκτρονικό περιβάλλον μάθησης στη βάση της ανάπτυξης εκπαιδευτικών σεναρίων, που αποτελεί τη σημαντικότερη καινοτομία στη μάθηση και διδασκαλία τα τελευταία χρόνια. Μια επιπρόσθετη ανάγκη προέκυψε από τη δημιουργία ψηφιακού υλικού για τον εμπλουτισμό των σχολικών εγχειριδίων, το οποίο θα πρέπει να αξιοποιηθεί με τέτοιο τρόπο, ώστε να υπηρετήσει τα Νέα Αναλυτικά Προγράμματα Σπουδών που δεν βασίζονται αποκλειστικά και μόνο σε ένα βιβλίο, αλλά απαιτούν ανάπτυξη σεναρίων. Υπήρξε, δηλαδή, ανάγκη σύνδεσης αυτού του ψηφιακού υλικού με τη φιλοσοφία των Νέων Αναλυτικών Προγραμμάτων της υποχρεωτικής εκπαίδευσης.

Για την ανάπτυξη του σεναρίου μας χρησιμοποιήσαμε ως εργαλείο εκπαιδευτικού σχεδιασμού το LAMS, το οποίο είναι ένα αρκετά διαδεδομένο LMS περιβάλλον για την ανάπτυξη εκπαιδευτικών δράσεων, που ευνοούν τόσο την εξ αποστάσεως εκπαίδευση όσο και το blended learning. Το ίδιο το περιβάλλον του LAMS υποστηρίζει την ένταξη πόρων που έχουν δημιουργηθεί για το Ψηφιακό Σχολείο, ώστε, μέσα από τις δραστηριότητες του σεναρίου, να προσφέρονται στους μαθητές ποικίλα ερεθίσματα (οπτικά, ακουστικά κ.ά.), και να ευνοείται η ποικιλία της έκφρασης και της δημιουργικότητάς τους. Η πρακτική εφαρμογή του σεναρίου βραβεύτηκε στον Διαγωνισμό Αριστείας και Καινοτομίας στην Εκπαίδευση το 2012.

2. Διδακτική προσέγγιση – μεθοδολογία

Για τον σχεδιασμό του σεναρίου μας χρειάστηκε, κατ' αρχάς, να διατυπώσουμε με σαφήνεια το εκπαιδευτικό πρόβλημα. Σε αυτό το εκπαιδευτικό σενάριο οι μαθητές καλούνται να αντιμετωπίσουν ένα υπαρκτό πρόβλημα: τη συνάντηση με τον «ξένο», τον διαφορετικό. Οι ίδιοι οι μαθητές ελέγχουν στερεότυπα και προκαταλήψεις που συνοδεύουν την έννοια του «άλλου» και οδηγούν σε αρνητικά συναισθήματα και συγκρούσεις. Στο τελικό στάδιο προχωρούν στην ανεύρεση λύσεων και στην πιθανή αναθεώρηση στάσεων και αξιών.

Στη συνέχεια έπρεπε να περιγράψουμε αναλυτικά τις ανάγκες της ομάδας-στόχου. Καταλήξαμε στο ότι οι μαθητές στη Β΄ Γυμνασίου είναι: 1. ενημερωμένοι για προβλήματα που σχετίζονται με την ετερότητα και έχουν οδηγήσει σε πολέμους, γενοκτονίες, τρομοκρατικές επιθέσεις κ.λπ. 2. Γνωρίζουν για τη στάση του Χριστού απέναντι στις κοινωνικές και θρησκευτικές ομάδες της εποχής του. 3. Γνωρίζουν για την εξάπλωση του χριστιανισμού στον κόσμο. 4. Ενδιαφέρονται για την επίλυση προβλημάτων της καθημερινής ζωής και τους τρόπους σύνδεσης της σχολικής γνώσης με τα προβλήματα αυτά. 5. Είναι εξοικειωμένοι με την τεχνολογία και τις εφαρμογές λογισμικού και τους αρέσει να τα αξιοποιούν στη διαδικασία της μάθησης. 6. Γνωρίζουν πώς να πλοηγηθούν στο Διαδίκτυο και τους αρέσει να το χρησιμοποιούν στη μαθησιακή διαδικασία. Ψυχοκοινωνικά, οι μαθητές: 1. Έχουν εμπειρία του «άλλου». 2. Είναι ήδη φορείς κάποιων αντιλήψεων για τη διαφορετικότητα από το οικογενειακό και κοινωνικό τους περιβάλλον. 3. Είναι

ευαισθητοποιημένοι σε θέματα ετερότητας, εφόσον γνωρίζουν τι σημαίνει ρατσισμός, διακρίσεις, μισαλλοδοξία κ.λπ. 4. Έχουν, πιθανόν, αντιμετωπίσει προβλήματα επειδή θεωρήθηκαν «διαφορετικοί». Δημογραφικά, οι μαθητές: 1. Ανήκουν και στα δύο φύλα. 2. Έχουν κατά μέσον όρο ηλικία 14 έτη. 3. Είναι διαφορετικής γλωσσικής, θρησκευτικής και πολιτιστικής προέλευσης.

Εφόσον διατυπώσαμε ακριβώς την εκπαιδευτική ανάγκη/πρόβλημα, την οποία καλείται να καλύψει το σενάριο μας, τις ανάγκες και τα χαρακτηριστικά της ομάδας-στόχου, προχωρήσαμε στον εκπαιδευτικό σχεδιασμό σε μακρο- επίπεδο και μικρο-επίπεδο, όπως αναλυτικά περιγράφουμε στη συνέχεια.

2.1 Η εκπαιδευτική διαδικασία σε μακρο-επίπεδο (macro-level)

Για την ανάπτυξη του σεναρίου μας χρησιμοποιήσαμε το μοντέλο Μάθηση Βασισμένη σε Πρόβλημα (problem-based learning), που δεν αποβλέπει μόνο στην ανάπτυξη μιας επιστημονικής μεθόδου, αλλά επιδιώκει ταυτόχρονα την άμεση εμπειρία και την ατομική έρευνα (Barrows & Tamblyn, 1980; Allen et al., 1986). Η Μάθηση Βασισμένη στο Πρόβλημα είναι μια εκπαιδευτική μέθοδος και φιλοσοφία, κατά την οποία η μάθηση επιτυγχάνεται μέσα από μια διαδικασία επίλυσης προβλήματος. Λαμβάνοντας, λοιπόν, υπ' όψιν μας ότι τα δύο σημαντικότερα στοιχεία του μοντέλου αυτού είναι η εκτεταμένη διδασκαλία στρατηγικών επίλυσης προβλημάτων και η διδασκαλία συγκεκριμένου περιεχομένου πλαισιωμένου από μια περίπτωση ή ιστορία (Barrows & Tamblyn, 1980), ακολουθήσαμε στην ανάπτυξη του σεναρίου μας τις φάσεις της Επίλυσης Προβλήματος (problem solving) και ως περίπτωση το ίδιο το θέμα, τη συνάντηση δηλαδή με τη διαφορετικότητα, που εντάσσεται στο γενικότερο πλαίσιο προώθησης της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης.

Επιλέξαμε τη διδακτική ενότητα «Εμείς και οι άλλοι» και τη μέθοδο επίλυσης προβλήματος, γιατί το πρόβλημα της ετερότητας συνάδει με τη γενικότερη φιλοσοφία της μεθόδου, η οποία αφορά προβλήματα που προέρχονται από πραγματικές καταστάσεις της ζωής του μαθητή, αναγνωρίζονται, είναι σημαντικά για την κοινωνία, είναι διαθεματικά και η διαδικασία επίλυσής τους δεν είναι προφανής (Αναγνωστοπούλου & Χατζηνικήτα, 2007).

2.2 Η εκπαιδευτική διαδικασία σε μικρο-επίπεδο (micro-level)

Για να οργανώσουμε την εκπαιδευτική διαδικασία και να την περιγράψουμε με τρόπο σαφή και κατανοητό σε όλους βασιστήκαμε στη χρήση επεξεργασμένου λεξιλογίου της ταξινομίας Dialog Plus Learning Activities Taxonomy (Conole & Fill, 2005), δηλαδή χρησιμοποιήσαμε κοινούς και κατανοητούς όρους, προσδιοριστικούς ενός μαθησιακού σεναρίου, όπως: σκοποί και αποτελέσματα, μέθοδος αξιολόγησης, ρόλοι, προαπαιτούμενες γνώσεις και δεξιότητες, δραστηριότητες, εργαλεία και πόροι. Στόχος μας ήταν η επίτευξη μιας σημασιολογικής διαλειτουργικότητας στο επίπεδο της περιγραφής των εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων. Η χρήση της ταξινομίας αυτής,

που αποδίδεται με μορφή πίνακα, λειτουργεί ως οδηγός που μπορεί να χρησιμοποιηθεί από άλλους σε μια νέα μαθησιακή δραστηριότητα. Ουσιαστικά, δηλαδή, υπηρετεί τον διαμοιρασμό και την ανταλλαγή εκπαιδευτικού περιεχομένου και την αναπαράσταση εκπαιδευτικών διαδικασιών.

Για την εκπαιδευτική μας δραστηριότητα προσδιορίσαμε κατ' αρχάς με σαφήνεια το εκπαιδευτικό πλαίσιο. Ως προς το εκπαιδευτικό πλαίσιο ορίσαμε:

- Τους σκοπούς και τους στόχους, βασιζόμενοι, κυρίως, στα όσα υποδεικνύονται από τα ίδια τα Αναλυτικά Προγράμματα και σε μια γνωστή ταξινομία (Bloom, 1956).
- Το γνωστικό αντικείμενο, που στη συγκεκριμένη περίπτωση ήταν η διδακτική ενότητα «Εμείς και οι άλλοι», των Θρησκευτικών της Β΄ Γυμνασίου.
- Το επίπεδο δυσκολίας, που κρίθηκε από την εμπειρία μας ως μέτριο.
- Τις προαπαιτούμενες γνώσεις και δεξιότητες, τόσο σε ό,τι αφορά στη διαχείριση του νέου μαθησιακού αγαθού, όσο και στη διαχείριση- λειτουργία του ηλεκτρονικού περιβάλλοντος μάθησης (LAMS).
- Τα επιδιωκόμενα μαθησιακά αποτελέσματα, που ορίζονται, κυρίως, από τα Νέα Αναλυτικά Προγράμματα.
- Τον τύπο του περιβάλλοντος, που στη συγκεκριμένη περίπτωση ήταν το εργαστήριο Πληροφορικής, με εναλλακτική λύση την παραδοσιακή τάξη με τον κατάλληλο ηλεκτρονικό εξοπλισμό.
- Τη διάρκεια της δραστηριότητας, που υπολογίστηκε στις 8 διδακτικές ώρες.

Ως προς την εκπαιδευτική προσέγγιση (Learning and teaching approach), ακολουθήσαμε την Μάθηση Βασισμένη σε Πρόβλημα (PBL) και τη σύνθεση γνώσεων μέσω Επίλυσης ενός Προβλήματος (PS), όπως την περιγράψαμε αναλυτικά πιο πάνω. Για τις ενέργειες που θα οδηγούσαν στην επίτευξη των στόχων του σεναρίου, περιγράψαμε αναλυτικά: Τον τύπο κάθε ενέργειας (π.χ. δημιουργική γραφή), τη διδακτική τεχνική (π.χ. παρουσίαση κειμένου ή βίντεο), τους ρόλους και τις αλληλεπιδράσεις (π.χ. εκπαιδευτικός, μαθητής ή ομαδική εργασία), τα εργαλεία και τους πόρους (π.χ. φόρουμ, βίντεο), την αξιολόγηση της κάθε ενέργειας (π.χ. εργασία, ανατροφοδότηση).

3. Το περιβάλλον του LAMS

Επιλέξαμε το LAMS ως εργαλείο εκπαιδευτικού σχεδιασμού για τους εξής λόγους: α.για τη δυνατότητα αναπαράστασης της μαθησιακής διαδικασίας με μια ακολουθία δραστηριοτήτων, β.για την ακριβή περιγραφή που απαιτείται, ώστε οι δραστηριότητες να είναι εύκολα αναγνωρίσιμες και ανταλλάξιμες εντός της εκπαιδευτικής κοινότητας, και γ. γιατί οι δραστηριότητες που υποστηρίζονται προωθούν την αυθεντική μάθηση. Το LAMS ως εργαλείο εκπαιδευτικού σχεδιασμού και διαχείρισης του μαθήματος μας πρόσφερε τη δυνατότητα γραφικής αναπαράστασης της μαθησιακής διαδικασίας με τη μορφή μιας ακολουθίας

εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων. Το εργαλείο αυτό είναι χρήσιμο για τους εκπαιδευτικούς, καθώς τους βοηθάει να οργανώσουν τα σενάριά τους με μια σειρά από μαθησιακές δραστηριότητες υποστηριζόμενες από τις Τεχνολογίες, με επιπλέον πλεονέκτημα τη δυνατότητα αποθήκευσης, τροποποίησης και, κυρίως, επαναχρησιμοποίησης των πόρων και του σχεδιασμού ανάλογα με τις ανάγκες διαφορετικών σεναρίων (Cameron, 2007). Οι πόροι και τα σενάρια μπορούν να διαμοιραστούν και να χρησιμοποιηθούν από την ευρύτερη εκπαιδευτική κοινότητα (Junqi et al., 2009). Μια σημαντική ωφέλεια που προκύπτει από τη χρήση του συγκεκριμένου εργαλείου είναι η ακριβής περιγραφή κάθε στοιχείου του σεναρίου (πόροι, δραστηριότητες κ.λπ.), ώστε να υπάρχει καλύτερος έλεγχος και να είναι πιο αποτελεσματικός ο διαμοιρασμός ανάμεσα στην εκπαιδευτική κοινότητα (Dalziel, 2010). Γενικά, η αξιοποίηση του LAMS για τις ανάγκες του σεναρίου μας, υπηρετεί την αυθεντική μάθηση, υπό την έννοια ότι υποστήριξε μια ποικιλία δραστηριοτήτων που πρόσφεραν στους μαθητές τη δυνατότητα να εκπληρώσουν τα απαιτούμενα καθήκοντα μέσα από διαφορετικές κάθε φορά προοπτικές και μια ποικιλία πόρων. Οι μαθητές είχαν τη δυνατότητα να συνεργαστούν και να αναστοχαστούν, εξοικειωνόμενοι προοδευτικά με τις Τεχνολογίες που τους έδωσαν τη δυνατότητα να αναζητούν την πληροφορία και να οικοδομούν τη γνώση (Herrington et al., 2006).

4. Η ανάπτυξη του σεναρίου

Σε αυτή την ενότητα θα αναφερθούμε διεξοδικά στον τρόπο με τον οποίο προτείνουμε να αναπτυχθεί το σενάριο στο περιβάλλον του LAMS.

Αρχικά οι μαθητές λαμβάνουν ως εκπαιδευτικό υλικό: 1. Το πρόβλημα, 2. Μια λίστα με τους στόχους που ο μαθητής αναμένεται να πετύχει κατά την ενασχόλησή του με το πρόβλημα, 3. Μια λίστα με εκπαιδευτικό υλικό που εξυπηρετεί τους παραπάνω στόχους, 4. Ερωτήσεις που εστιάζουν σε σημαντικές έννοιες και εφαρμογές του γνωστικού αντικειμένου. Το υλικό αυτό μπορεί να δοθεί στην τάξη ή μέσα από το ίδιο το LAMS [LAMS: διαμοίραση πόρων και (ή) πίνακας ανακοινώσεων].

Κατά την εξέλιξη του σεναρίου συγκροτούνται οι ομάδες εργασίας για να ολοκληρώσουν το πρόγραμμα, να λύσουν το πρόβλημα και να πετύχουν τους στόχους. Στην ομάδα ορίζονται ρόλοι, γίνεται κατανομή εργασιών και χρονοδιάγραμμα. Η παρουσίαση των εργασιών των ομάδων κρίνεται από τους εκπαιδευτικούς, τους συμμαθητές, τα ερωτηματολόγια αυτοαξιολόγησης, την παρατήρηση και άλλες μεθόδους. Το σενάριό μας, ακολουθώντας τα στάδια της Επίλυσης Προβλήματος (Problem Solving) αναπτύσσεται στις παρακάτω φάσεις και σε κάθε φάση αναφέρουμε ποια λειτουργία του LAMS έχουμε χρησιμοποιήσει:

1η φάση: Προσδιορισμός προβλήματος (1η + 2η 2 ώρες)
Δίδεται ως προκαταβολικός οργανωτής ένα κείμενο γύρω από τις προκαταλήψεις και την ετερότητα [LAMS: διαμοίραση πόρων]. Οι μαθητές αυθόρμητα εκφράζουν

σκέψεις και συναισθήματα (ιδεοθύελλα). Στη συνέχεια προτείνεται η συγκέντρωση ειδήσεων και ανάγνωση ενός κειμένου γύρω από το ζήτημα της ετερότητας. Και σε αυτό το στάδιο εφαρμόζεται η τεχνική της ιδεοθύελλας για πρωτογενή έκφραση των μαθητών [LAMS: εγγραφή βίντεο]. Αυτή η φάση κλείνει με μια πρώτη έρευνα των διαστάσεων και των ορίων του προβλήματος (Dimensional Analysis) με θέμα τη μετανάστευση και την προσφυγιά (με στόχο να κατανοηθεί ως αναπόσπαστη διάσταση της ανθρώπινης ιστορίας και να αναλυθούν οι λόγοι που αναπτύσσεται η εχθρότητα και ο ρατσισμός) [LAMS: συνομιλία – επισκόπηση].

2η φάση: Αναπαράσταση του προβλήματος (1η + 2η 2 ώρες)

Η φάση αυτή ξεκινάει με τη δημιουργία ομάδων και την ομαδική εργασία [LAMS: ομαδοποίηση] που έχει ως στόχο την αναγνώριση των προκαταλήψεων και των τρόπων με τους οποίους οδηγηθήκαμε σε αυτές. Σε αυτή τη φάση οι μαθητές με διάφορες τεχνικές (brainstorming, brainwriting) ολοκληρώνουν τις φράσεις: α) «Δεν είμαι ρατσιστής, αλλά…», β) Ποιους θεωρώ «ξένους», γ) τι αισθάνομαι για τους «ξένους», δ) με ποιον τρόπο έχω διαμορφώσει τις απόψεις μου; Αναστοχασμός και συζήτηση για τους κινδύνους που συνεπάγονται για μας και την κοινωνία μας οι παραπάνω αντιλήψεις [LAMS: συνομιλία – επισκόπηση]. Στη συνέχεια προβάλλεται ένα σύντομης διάρκειας βίντεο με θέμα «Ο *άλλος* ως ο διαφορετικός» και προχωράμε στον μετασχηματισμό του βιβλικού κειμένου για τον Καλό Σαμαρείτη, με ιδιαίτερη έμφαση στις κρυφές σκέψεις των προσώπων, στη διαμόρφωση συλλογικών προσώπων κ.λπ. [LAMS: διαμοίραση πόρων]. Μια προτεινόμενη δραστηριότητα είναι το παιχνίδι ρόλων- creative writing πάνω στη δραστηριότητα «Με ποιον θα ήθελα να ταξιδέψω;». Εναλλακτικά προτείνεται το «παιχνίδι για τα στερεότυπα ως προς τους άλλους» [LAMS: συνομιλία – επισκόπηση].

3η φάση: Επιλογή της στρατηγικής (2 ώρες)

Σε αυτή τη φάση οι μαθητές καλούνται να αναπτύξουν τη στρατηγική που θα ακολουθήσουν για την επίλυση του προβλήματος. Προτείνονται μια σειρά από δραστηριότητες που μπορούν να αποτελέσουν πηγή έμπνευση για τους μαθητές. Για παράδειγμα, οι μαθητές χρησιμοποιώντας το *Google Earth: Στα βήματα των Κυρίλλου και Μεθοδίου,* έρχονται σε μια πρώτη επαφή με 2 αγίους της Εκκλησίας, που ανάλαβαν το δύσκολο έργο του εκχριστιανισμού των Σλάβων σεβόμενοι απόλυτα τη διαφορετικότητά τους [LAMS: διαμοίραση πόρων]. Σε αυτό το στάδιο προτείνεται να αναπτυχθεί η διδασκαλία ομαδοσυνεργατικά με βάση την προσωπικότητα του Κυρίλλου και Μεθοδίου, τα κείμενα, τη ζωή τους, τις πορείες τους, το κυριλλικό αλφάβητο κ.λπ. Μπορεί, επίσης, να αναπτυχθεί ένα σύντομης διάρκειας διαθεματικό Project «Η μαρτυρία της λογοτεχνίας για το Ολοκαύτωμα» (Πρίμο Λέβι, Έλληνες πεζογράφοι κ.ά.). ή το project «Οι Έλληνες δίπλα στους Εβραίους συμπατριώτες τους», ή «Εβραίοι ειρηνιστές για τα δικαιώματα των Παλαιστινίων» [LAMS: project]. Αντί για project μπορεί να γίνει μια μελέτη

περίπτωσης για τον «Μ. Σκόπτσοβα, Αρχιεπίσκοπος Σινά Δαμασκηνός για Εβραίους και Άραβες» ή « Ακάκιος, επίσκοπος Αμίδης».

4η φάση: Εκτέλεση της στρατηγικής (3 ώρες)
Σε αυτή τη φάση οι μαθητές καλούνται να εφαρμόσουν τη στρατηγική που προτείνουν για την επίλυση του προβλήματος, παρουσιάζοντας ενδεικτικά κάποια δείγματα της δουλειάς τους. Δραστηριότητες που προτείνονται (επιλογή των ομάδων) σε αυτή τη φάση είναι: 1. Κείμενο έκφρασης (με ένταξη θέσεων που δουλέψαμε στο μάθημα) [LAMS: submit file], 2. Η εύρεση και η παρουσίαση στοιχείων για την ορχήστρα Εβραίων – Παλαιστινίων του Ντ. Μπάρενμποϊμ. Ακούμε στην τάξη μια συναυλία της ορχήστρας, κατασκευή ταμπλώ για τα ανθρώπινα δικαιώματα [LAMS: αφίσα], 3. Έρευνα για οργανισμούς που προωθούν τον σεβασμό των δικαιωμάτων του ανθρώπου [LAMS: survey], 4. Σχέδιο έρευνας ή δράσης: Παρέμβαση με θέμα «Αγωνιζόμαστε εναντίον μιας προκατάληψης», 5. Προετοιμασία-πραγματοποίηση μιας συνέντευξης με εκπρόσωπο θεσμού που σχετίζεται με το θέμα [LAMS: dim-dim], 6. Ομαδοσυνεργατική διδασκαλία «Ο Χριστός και οι ‘άλλοι’»: Σαμαρείτισσα, Χαναναία, Ρωμαίος εκατόνταρχος, λεπροί, Ζακχαίος, Φαρισαίος, ληστής. Οι οικείοι του Χριστού, 7. Τα κείμενά μου – οι θησαυροί μου: Συλλογή κειμένων για το ζήτημα της ενότητας. Δημιουργία ενός ηλεκτρονικού αρχείου [LAMS: survey].

5η φάση: Αξιολόγηση των αποτελεσμάτων (1 ώρα)
Στο τέλος γίνεται μια αθροιστική αξιολόγηση τόσο των δραστηριοτήτων των μαθητών (portfolio- δυνατότητα που προσφέρεται από το ίδιο το LAMS) όσο και όλου του σεναρίου μέσω ηλεκτρονικών ερωτηματολογίων [LAMS: έρευνα].

5. Συμπεράσματα – προτάσεις

Η ανάπτυξη της συγκεκριμένης διδακτικής πρότασης υπηρετεί, κατά τη γνώμη μας, τις εξής ανάγκες:

- Την ανάγκη για ανάπτυξη διδακτικής μεθοδολογίας η οποία να είναι κοινή και εφαρμόσιμη από όλα τα διδακτικά αντικείμενα.
- Την ανάγκη δια-σύνδεσης της γνώσης (πληροφορίες, πηγές κ.λπ.), η οποία είναι διάσπαρτη, σε ενιαία σύνολα.
- Την ανάγκη διαμοιρασμού καλών πρακτικών ανάμεσα στην εκπαιδευτική κοινότητα. Για να γίνει αυτό, είναι αναγκαία μια κοινή και αναγνωρίσιμη τυπολογία στην ανάπτυξη των διδακτικών προτάσεων και στη δημιουργία διδακτικού υλικού.
- Την ανάγκη αξιοποίηση των ΤΠΕ, στο πλαίσιο των νέων θεωριών μάθησης.

Γενικά, πιστεύουμε ότι η συγκεκριμένη εφαρμογή είναι δυνατόν να διευρυνθεί σε όλα τα αντικείμενα του αναλυτικού προγράμματος, εφόσον πρόκειται για μια πρακτική που ακολουθεί αναγνωρίσιμη ταξινομία εκπαιδευτικού σχεδιασμού. Η μέθοδος Problem Based Learning και Problem Solving, είναι μέθοδοι που

χρησιμοποιούνται τόσο στις θετικές, όσο και στις ανθρωπιστικές επιστήμες. Έτσι, τα στάδια ανάπτυξης και επίλυσης του προβλήματος, μπορούν να αποτελέσουν υπόδειγμα ανάπτυξης παρόμοιων διδακτικών προτάσεων. Τέλος, το ίδιο το περιβάλλον του LAMS καθιστά εύκολο τον διαμοιρασμό και την αναδιάταξη του ψηφιακού υλικού, ανάλογα με τις εκάστοτε ανάγκες εκπαιδευτικού σχεδιασμού. Το μόνο που απαιτείται είναι η διεύρυνση της επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών στην ανάπτυξη εκπαιδευτικών σεναρίων και η επιμόρφωσή τους σε ό,τι αφορά στη χρήση περιβαλλόντων Learning Management System και Content Management System.

Βιβλιογραφία

Allen, J. B., Barker, L. N., & Ramsden, J. H. (1986). Guided inquiry laboratory. *Journal of Chemical Education*, 63, pp. 533–534.

Αναγνωστοπούλου, Κ. & Χατζηνικήτα, Β., (2007), Επίλυση Προβλήματος: Θεωρητικό πλαίσιο και τύπος προβλημάτων, (σελ. 265-283). Στο: Κουλαϊδής Β. (Επιμ.) *Σύγχρονες Διδακτικές Προσεγγίσεις για την Ανάπτυξη Κριτικής & Δημιουργικής Σκέψης*. Αθήνα: Ο.ΕΠ.ΕΚ. Ανακτήθηκε 10 /10/ 2010, από τη διεύθυνση http://www.oepek.gr/download/Sygxrones_Didaktikes_A.pdf.

Barrows, H.S., & Tamblyn, R.M. (1980). *Problem-based learning: An approach to medical education*. New York: Springer.

Bloom, B. S. (Ed.). (1956). *Taxonomy of educational objectives: The classification of educational goals, by a committee of college and university examiners*. New York: Longmans.

Cameron, L. (2007). Scaffolding Effective Learning Design with Pre-Service Teachers. Στο C. Montgomerie & J. Seale (Eds.), *Proceedings of World Conference on Educational Multimedia, Hypermedia and Telecommunications 2007* (σελ. 195-202). Chesapeake, VA: AACE.

Conole, G. C., & Fill, K. (2005). *A toolkit for creating effective learning activities.* Paper presented at EdMedia Conference,June 27 - July 2, 2005, Montreal, Canada.

Dalziel J. (2010), Prospects for Learning Design Research and LAMS. Στο James Dalziel, Chris Alexander & Jarosław Krajka (Eds.) *LAMS and Learning Design* (σελ.1-7). (LOGO) University of Nicosia Press

Herrington, J., Reeves, T. C., & Oliver, R. (2006). Authentic Tasks Online: A synergy among learner, task, and technology. *Distance Education*, 27(2), 233-247.

Junqi, W., Zhengbing, H., Zongkai, Y. & Yumei, L. (2009). Effective Learning Activities Design with LAMS. International Conference on Networks Security, *Wireless Communications and Trusted Computing*, 2009.